

HE 6/1996

Hallituksen esitys Eduskunnalle laeiksi valtion vakuusrahastosta annetun lain ja luottolaitostoiminnasta annetun lain muuttamisesta

TaVM 2/1996 <<https://www.edilex.fi/mt/tavm19960002>>

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Esityksessä ehdotetaan valtion vakuusrahastosta annettua lakia muutettavaksi siten, että rahasto siirrettäisiin eduskunnan alaisuudesta valtioneuvoston alaisuuteen. Samalla rahaston tehtävien hoitaminen siirrettäisiin valtiovarainministeriölle ja rahaston omien toimielinten toiminta sekä henkilöstön palvelussuhteet päättyisivät. Omaisuudenhoitoyhtiöitä koskevia säännöksiä muutettaisiin siten, että valtion tai rahaston tuen kohteena olevan pankin omaisuuden lisäksi myös asianomaisesta pankista viranomaisen päätöksellä erotettua omaisuutta voidaan siirtää omaisuudenhoitoyhtiöön. Luottolaitostoiminnasta annettuun lakiin tehtäisiin edellä mainituista muutoksista aiheutuvat tarkistukset.

Valtion vakuusrahastosta annetun lain 1 §:n 5 momentin muutos on tarkoitettu käsiteltäväksi kuluvan vuoden I lisätalousarvioehdotuksen yhteydessä.

Lait tulisivat voimaan sitten kun ne on hyväksytty ja vahvistettu.

YLEISPERUSTELUT

1. Nykytila

1.1. Lainsäädäntö

Valtion vakuusrahasto (jäljempänä rahasto) perustettiin huhtikuussa 1992 talletuspankkien vakaan toiminnan ja tallettajien saamisten turvaamiseksi. Perustuslain säätämisyjärjestyksessä säädetty laki valtion vakuusrahastosta (jäljempänä vakuusrahastolaki) tuli voimaan 30 päivänä huhtikuuta 1992 **(379/92)** <<https://www.edilex.fi/smur/19920379>>.

Vakuusrahastolakia on muutettu viisi kertaa. Keskeisimmät muutokset ovat koskeneet rahaston sisäisen hallinnon järjestämistä, omaisuudenhoitoyhtiöitä ja tukitoimien rahoitusta.

Rahasto on valtion talousarvion ulkopuolinen valtiopäiväjärjestyksen 83 §:ssä tarkoitettu eduskunnan vastattavana oleva rahasto. Rahastoon ovat kuuluneet kaikki talletuspankit ja ulkomaisten luottolaitosten sivukonttorit. Viimeksi mainittujen kuuluminen rahastoon päättyi

heinäkuun alusta 1995 voimaan tulleella lainmuutoksella

(899/95) <<https://www.edilex.fi/smur/19950899>>.

Rahaston hallintoneuvoston muodostavat eduskunnan pankkivaltuutetut. Hallintoneuvoston tehtävänä on valvoa rahaston toimintaa ja hallintoa. Hallintoneuvoston tehtävistä määrätään yksityiskohtaisesti rahaston säännöissä. Päätösvalta rahastossa on johtokunnalla. Rahaston hallinnosta vastaavat virkasuhteinen johtaja ja rahaston palveluksessa oleva muu henkilöstö, joka voi olla joko virka- tai työsuhhteessa rahastoon.

Rahaston varoista voidaan myöntää lainoja erityis ehdoin liikepankkien ja Postipankki Oy:n vakuusrahastolle, säästöpankkien vakuusrahastolle ja osuuspankkien vakuusrahastolle. Rahasto voi antaa takauksia mainittujen vakuusrahastojen ottamille lainoille. Rahasto voi myös hankkia rahastoon kuuluvan pankin osakkeita ja osuuksia, antaa pankin ottamille lainoille takauksia ja myöntää muutakin rahoitustukea, jos se on tarpeellista pankin toiminnan ja rahoitusmarkkinoiden vakauden turvaamiseksi. Rahaston tukivaltuus on ollut yhteensä 20 000 miljoonaa markkaa.

Maaliskuussa 1993 voimaan tulleen vakuusrahastolain muutoksen

(246/93) <<https://www.edilex.fi/smur/19930246>> mukaan rahasto avustaa valtiovarainministeriötä pankkien tukitoimia koskevien valtioneuvoston yleisistunnon ja valtiovarainministeriön päätösten valmistelussa sekä suorittaa näiden päätösten mukaisen tuen käytön valvontaan liittyviä tehtäviä.

Rahaston hallinnon ja tilien tarkastamista varten valittavista tilintarkastajista säädetään valtiopäiväjärjestyksen 83 §:ssä.

Valtiontilintarkastajilla ja valtionalouden tarkastusvirastolla on oikeus tarkastaa rahastoa ja vakuusrahastolain mukaista tukea saaneen pankin vakuusrahaston, omaisuudenhoitoyhtiön tai muun yhteisön taikka säätiön taloutta sen selvittämiseksi, ovatko tuen ja rahoituksen saamiseksi annetut tiedot oikeat ja riittävät sekä onko tukea ja rahoitusta asianmukaisesti käytetty annettuun tarkoitukseen.

Maaliskuussa 1993 voimaan tulleella vakuusrahastolain muutoksella säädettiin lisäksi rahaston oikeuksista ja velvollisuuksista teettää tukitoimien kohteena olevassa tai tukea hakevassa pankissa erityistarkastus. Tämän mukaan rahaston johtokunnan on määrättävä yksi tai useampi tarkastaja suorittamaan tukitoimien kohteena olevan tai tukea hakevan pankin erityistarkastus. Tarkastuksen laajuudesta päättää johtokunta.

Lokakuussa 1993 voimaan tulleella vakuusrahastolain muutoksella

(857/93) <<https://www.edilex.fi/smur/19930857>> lakiin lisättiin säännökset omaisuudenhoitoyhtiöistä. Lain mukaan rahasto voi omistaa tai hallinnoida osakkeita osakeomistuksen perusteella valtion tai rahaston määräysvallassa olevassa osakeyhtiössä, jonka tarkoituksena on valtion tai rahaston tukitoimien kohteena olevan pankin omaisuuden tai vastuiden ostaminen tai muu hankkiminen ja hoitaminen sekä myyminen tai muu luovuttaminen. Rahasto voi omistaa tai hallinnoida osakkeita myös osakeyhtiössä, jonka tarkoituksena on omaisuudenhoitoyhtiön osakkeiden omistaminen, ja muussakin osakeyhtiössä, jos sitä voidaan pitää tarpeellisena pankin toiminnan ja rahoitusmarkkinoiden vakauden turvaamisen kannalta. Rahasto voi antaa omaisuudenhoitoyhtiölle tai muulle laissa tarkoitettu yhtiölle lainaa, antaa takauksia yhtiön ottamille lainoille ja takuita yhtiön sitoumuksille sekä myöntää yhtiölle muutakin rahoitustukea.

Vuoden 1995 heinäkuun alusta voimaan tulleella vakuusrahastolain muutoksella

(896/95) <<https://www.edilex.fi/smur/19950896>> lakia muutettiin siten, että laissa tarkoitettu omaisuudenhoitoyhtiö voi olla myös yhtiö, jonka omistaa toinen omaisuudenhoitoyhtiö.

1.2. Pankkitukitoimet

Pankkituen merkittävimmät toimenpiteet ajoittuvat vuosille 1992 ja 1993. Seuraavassa tarkastellaan keskeisiä tukitoimia pankeittain.

Säästöpankkien Keskus-Osake-Pankki (Skop)

Suomen Pankki otti Skopin haltuunsa 19 päivänä syyskuuta 1991. Skopin osake-enemmistö ja määräysvalta siirrettiin Suomen Pankin perustamalle holdingyhtiölle, Scopulus Oy:lle 2 000 miljoonan markan suunnatulla osakeannilla. Samassa yhteydessä Skopin teolliseen toimintaan liittyvät riskikeskittymät, muun muassa Oy Tampella Ab:n osake-enemmistö ja yhtiölle annetut luotot siirrettiin toiselle holdingyhtiölle, Solidium Oy:lle. Kolmannelle holdingyhtiölle, Sponda Oy:lle siirrettiin osake- ja kiinteistösijoituksia. Suomen Pankilta sitoutui järjestelyihin yhteensä 16 182 miljoonaa markkaa, joista on palautunut yhteensä 6 350 miljoonaa markkaa. Vakuusrahasto osti kesäkuussa 1992 Scopulus Oy:ltä kaikki sen hallussa olleet 200 miljoonaa Skopin SP-sarjan osaketta ja Scopulus Oy:n merkitsemät Skopin liikkeeseen laskemat pääomatodistukset. Kokonaiskauppahinta oli 1 500 miljoonaa markkaa.

Joulukuussa 1993 rahasto perusti kolme osakeyhtiötä, jotka ostivat Skopin Yhdysvalloissa olevaa ongelmaomaisuutta. Yhtiöille siirtyi USF Holdings, Inc. -nimisen yhtiön (USF) osakekanta sekä konserniin liittyvät varat ja vastuut niiden käyvästä, yhteensä noin 53 miljoonan dollarin kauppahinnasta. USF oli texasilaisen rahoitusyhtiön, Union Mortgage Companyn (UMC) emoyhtiönä toimiva holdingyhtiö. Varojen siirrolla pois Skopin omistuksesta pyrittiin pienentämään valtion tuen kokonaistarvetta. Vuoden 1995 alussa rahasto myi perintää hoitavan yhtiön, Foremost Servicing Company Inc.:in koko osakekannan.

Syksyllä 1994 rahasto osti Skopilta sen luxemburgilaisen tytäryhtiön Skopbank International S.A.:n 118 miljoonan markan kauppahinnalla ja pankin lontoolaisen tytäryhtiön FennoScandia Bank Ltd:n 138 miljoonan markan kauppahinnalla. Kauppahinnat vastasivat yhtiöiden omia pääomia. Näistä järjestelyistä ei tämän hetken arvioiden mukaan aiheudu rahastolle lopullisia menetyksiä. Osakekaupan jälkeen pankkien statuksesta luovuttiin. Samalla yhtiöiden nimet muutettiin GGF Asset Management S.A.:ksi ja FennoScandia Ltd:ksi.

Kevään 1995 aikana rahasto neuvotteli usean koti- ja ulkomaisen tahon kanssa Skopin terveiden luottojen ja eräiden pankin tytäryhtiöiden myymisestä. Skopin taloudellisesta asemasta tehdyt selvitykset osoittivat, että Skopilla ei ollut mahdollisuutta tervehtyä siinä määrin, että pankin tulos olisi kääntynyt positiiviseksi. Valtioneuvosto hyväksyi kesäkuussa 1995 rahaston neuvotteleman sopimuksen, jolla myytiin Svenska Handelsbankenille 4 400 miljoonan markan arvosta Skopin toimivia luottoja ja takauksia sekä Teollistamisrahasto Oy:n ja Skop-rahoitus Oy:n osakkeet. Tytäryhtiöiden kauppaan kuuluivat myös Suomen Kiinteistöpankki Oy ja Aktiiviraha Oy. Kauppa oli välttämätön toimenpide pankkituen minimoimiseksi, Skopin toimintojen rationalisoimiseksi ja koko pankkijärjestelmän tehostamiseksi.

Skop on tarkoitus muuttaa myöhemmin vakuusrahastolain mukaiseksi omaisuudenhoitoyhtiöksi.

Vuoden 1995 lopussa Skopin saama julkinen tuki, sen jälkeen kun Suomen Pankin saamat palautukset ja rahaston omistamien Resolution-yhtiöiden luottojen lyhennykset, yhteensä 5 061 miljoonaa markkaa, otetaan vähennyksinä huomioon, oli 15 258 miljoonaa markkaa. Skopin osakkeista rahasto omistaa 52,9 prosenttia, Arsenal 32,2 prosenttia ja Arsenal - SSP Oy 10,1 prosenttia.

Suomen Säästöpankki - SSP Oy (SSP)

SSP perustettiin vuoden 1992 keväällä. Siihen sulautui ennen vuoden 1992 loppua 43 säästöpankkia. Pankki muutettiin SSP:lle myönnetyn tuen ehtojen mukaisesti säästöpankkiosakeyhtiöksi

joulukuussa 1992, kun muuttumisen mahdollistanut laki säästöpankin muuttamisesta osakeyhtiömuotoiseksi pankiksi **(972/92)** <<https://www.edilex.fi/smur/19920972>> oli tullut voimaan.

SSP ja Säästöpankkien Vakuusrahasto hakivat kesäkuussa 1992 valtion vakuusrahastolta tukea SSP:n vakavaraisuuden ja rahoitusaseman turvaamiseksi. Rahasto myönsi Säästöpankkien Vakuusrahastolle 5 500 miljoonan markan tukilainan, joka laina myöhemmin muutettiin SSP:n liikkeeseen laskemiksi pääomatodistuksiksi ja SSP:n osakepääomaksi. Lainasta 500 miljoonaa markkaa annettiin Säästöpankkien Vakuusrahastolle. Laina tuli maksetuksi takaisin kokonaisuudessaan heinäkuussa 1995. Lisäksi vakuusrahasto merkitsi SSP:n liikkeeseen laskeman 1 400 miljoonan markan vastuudebentuurilainan.

Päättyessään SSP:n tukemisesta rahasto edellytti, että pankki sitoutuu sitä koskevaan tervehdyttämisohjelmaan. Pankin tuli pyrkiä toiminnan uudelleen suuntaamiseen, riskien sopeuttamiseen, kustannustehokkuuden parantamiseen sekä rahoitusaseman tasapainottamiseen.

Saneeraustoimenpiteistä huolimatta pankin rahoitusaseman tasapainottamisessa ei onnistuttu alkuperäisten suunnitelmien mukaisesti.

Rahasto palkkasi toukokuussa 1993 konsulttikseen Merrill Lynch -investointipankin tavoitteena löytää SSP:n tilanteeseen ratkaisu, joka olisi valtiontaloudellisesti edullisin. Valtioneuvosto päätti lokakuussa 1993 myydä SSP:n osakkeet ja terveen liiketoiminnan Kansallis-Osake-Pankille, Osuuspankkien Keskusliiton osoittamille osuuspankeille, Postipankki Oy:lle ja Suomen Yhdyspankki Oy:lle. Pankit ostivat kukin neljänneksen SSP:n terveestä liiketoiminnasta konttorikonaisuuksina. Kokonaiskauppahinta oli 5 600 miljoonaa markkaa. Peruskauppahinnan lisäksi rahasto on saanut SSP:n oman pääoman palautuksena 686 miljoonaa markkaa sekä erillisseurantaerien myynnistä 579 miljoonaa markkaa. Erillisseurantaerät oli muodostettu niistä SSP:n tase-eristä, jotka jäivät rahaston ja ostajapankkien vastuulle. Lisäksi rahasto on saanut maksuvälineinä tulleiden pörssiosakkeiden myyntivoittoja 608 miljoonaa markkaa. SSP:n liiketoiminnan ja erillisseurantaerien myynnissä rahaston vastuulle jäivät SSP:n veroista, eläkevastuista ja oikeudenkäynneistä aiheutuvat kulut, joita oli joulukuussa 1995 yhteensä noin 264 miljoonaa markkaa.

Asiakassirtojen toteuttamiseksi Arsenal osti elokuussa 1994 SSP:n osake-enemmistön vastaanottajapankeilta. Kauppahinta oli yhteensä neljä markkaa eli sama minkä ostajapankit olivat vuonna 1993 SSP:n osakkeista maksaneet. SSP aloitti toimintansa Arsenal-SSP Oy -nimisenä omaisuudenhoitoyhtiönä 1 päivänä joulukuuta 1995.

Vuoden 1995 lopussa SSP:lle annetun tuen määrä oli 9 961 miljoonaa markkaa.

STS-Pankki Oy/Siltapankki Oy

Kansallis-Osake-Pankki (jäljempänä KOP) osti STS-Pankki Oy:n (jäljempänä STS) osake-enemmistön marraskuussa 1992. Erillisen sopimuksen perusteella kaikki STS:n talletukset siirrettiin KOP:lle vuoden 1992 lopussa ja terve luottokanta kevään 1993 aikana. STS oli tarkoitus fuusoida KOP:hen sen jälkeen kun pankin ongelmaomaisuus olisi siirretty erilliseen omaisuudenhoitoyhtiöön. Asiaa koskeva esisopimus allekirjoitettiin marraskuussa 1992. Esisopimus raukesi, koska eduskunta ei sopimuksen voimassaoloaikana hyväksynyt omaisuudenhoitoyhtiön perustamista mahdollistavaa vakuusrahastolain muutosta. STS:n ongelmien hoitamista varten allekirjoitettiin uusi sopimus kesäkuussa 1993. STS perusti Pons Brevis Oy -nimisen tytäryhtiön, jolle siirrettiin apporttina se STS:n omaisuus, joka alkuperäisen suunnitelman mukaan oli tarkoitus fuusiolla siirtää KOP:lle. STS:ää koskevaan järjestelyyn liittyi lisäksi sopimus, jonka mukaan rahasto korvaa KOP:lle kaikki Osuuskunta Eka-yhtymän 24 päivänä marraskuuta 1992 STS:ltä saamista ja sittemmin KOP:lle siirtyneistä vastuista aiheutuvat lopulliset menetykset. Sopimus koski menetyksiä, jotka aiheutuisivat siitä, että Osuuskunta Eka-yhtymä asetettaisiin ennen vuoden 1993 loppua konkurssiin tai selvitystilaan tai siinä aloitettaisiin lain mukainen yrityssaneerausmenettely. Vastaavanlainen sopimus tehtiin myös Haka Oy:n vastuista STS:lle. Haka Oy:tä koskeva sopimus oli kuitenkin

voimassa puoli vuotta kauemmin kuin Ekaa koskeva sopimus eli vuoden 1994 kesäkuun loppuun. Osuuskunta Eka-yhtymä haettiin saneerausmenettelyyn lokakuussa 1993 ja Haka Oy konkurssiin maaliskuussa 1994.

STS myi heinäkuussa 1993 omistamansa Pons Brevis Oy:n koko osakekannan KOP:lle. Pankin toiminimi muutettiin Siltapankki Oy:ksi. KOP omisti lähes koko Siltapankin osakekannan, mutta määräysvaltaa pankissa käytti rahasto. Siltapankin tehtävänä oli hoitaa ja hallinnoida STS:n järjestämättömiä luottoja ja ongelmaomaisuutta. KOP myi Siltapankin osakkeet yhden markan kauppahinnalla Arsenalille marraskuussa 1995. Siltapankki muutettiin Arsenal-Silta Oy -nimiseksi omaisuudenhoidtoyhtiöksi joulukuussa 1995.

Siltapankille on myönnetty pankkitukea 3036 miljoonaa markkaa. Myönnetystä tuesta arvioidaan saatavan takaisin 800 miljoonaa markkaa.

Omaisuudenhoidtoyhtiö Arsenal Oy (Arsenal)

Omaisuudenhoidtoyhtiö Arsenal Oy perustettiin marraskuussa 1993, mutta sen toiminta käynnistyi varsinaisesti vasta vuoden 1994 aikana.

Arsenal-konserniin siirtyneen omaisuuden määrä on yhteensä 39 000 miljoonaa markkaa. Näistä asiakasvastuita on 16 000 miljoonaa markkaa, kiinteistöomaisuutta 11 500 miljoonaa markkaa, taselainausaamia 7 500 miljoonaa markkaa ja muita tase-eriä 4 000 miljoonaa markkaa.

Valtioneuvosto antoi toukokuussa 1994 omavelkaisen takauksen Arsenalin vieraan pääoman ehtooselle varainhankinnalle.

Valtioneuvosto hyväksyi syyskuussa 1994 Arsenalin 6 000 miljoonan markan ja maaliskuussa 1995 8 000 miljoonan markan suuruisen oman pääoman lisäyksen. Päätösten jälkeen valtio omistaa suoraan Arsenalin osakkeista 77,75 prosenttia ja rahasto 22,25 prosenttia.

Arsenal osti joulukuussa 1994 SSP:n erillisseurantaerät rahastolta ja liiketoiminnan ostaneilta pankeilta 724 miljoonan markan kauppahinnalla.

Arsenalia on pääomitettu julkisista varoista yhteensä 19 000 miljoonalla markalla. Lisäksi valtio on taannut Arsenal-konsernin varainhankintaa 28 000 miljoonaa markkaan asti. Arsenalin arvioidaan tarvitsevan pääomatukea vielä vuonna 1996 enintään 4 000 miljoonaa markkaa.

Periaatepäätökset valtion takauksista

Valtioneuvosto teki elokuussa 1993 periaatepäätökset Kansallis-Osake-Pankin 1 800 miljoonan markan ja Suomen Yhdyspankki Oy:n 1 000 miljoonan markan oman pääoman ehtoisen varainhankinnan takaamisesta. Pankit eivät ole kuitenkaan käyttäneet periaatepäätösten mukaisia takauksia.

Valtioneuvosto teki marraskuussa 1993 periaatepäätöksen Osuuspankkien Vakuusrahaston 900 miljoonaa markkaa vieraan pääoman ehtoisen varainhankinnan takaamisesta. Osuuspankkien Vakuusrahasto ei myöskään ole käyttänyt periaatepäätöksen mukaista takausta.

JULKINEN PANKKITUKI 12/1995, (netto, mmk)

Taulukko

1.3. Erityistarkastukset

Vakuusrahastolain 14 a §:n perusteella on erityistarkastuksia tehty kaikissa vakuusrahastolain mukaista tukea saaneissa pankeissa. Erityistarkastuksiin pohjautuvia vahingonkorvauskanteita on nostettu SSP:hen sulautuneessa 25 säästöpankissa, Skopissa sekä Siltapankissa. Erityistarkastusten perusteella on käynnistetty myös rikosoikeudellisia prosesseja. Vuoden 1995 loppuun mennessä on 9 pankin osalta annettu tuomiot nostettujen siviilikanteiden perusteella. Näistä kahden pankin osalta on saatu myös hovioikeuden tuomio. Rikosasioissa syytteitä on nostettu 7 säästöpankin osalta. Tuomiot on annettu 5 säästöpankin osalta.

1.4. Tukitoimien rahoitus

Rahaston lainanotto ja tukivaltuudet

Rahaston myöntämä tuki on rahoitettu pääasiassa rahaston lainanotolla. Rahastoon kuuluvilta pankeilta on kerätty vuosimaksuina yhteensä 260 miljoonaa markkaa. Näitä varoja on hallintokulujen kattamisen lisäksi voitu käyttää tukitoimien rahoittamiseen.

Rahastolle otetut lainat, lyhytaikaisia lainoja lukuun ottamatta, on otettu valtion nimissä. Rahastolle otetut lainat lainojen liikkeeseen laskupäivän kurssina ovat seuraavat:

Liikkeeseen- laskupäivä	Ulkomaanrahan määräinen pääoma, milj	Markkavasta-arvo, vasta-arvo, milj
20.11.1992	DEM 1 000	3 153,7
23.11.1992	USD 2 000	10 040,0
26.2.1993	GBP 100	816,9
26.5.1993	ATS 2 000	973,8
24.6.1993	Valtion sarjaobligatiolaina	1 349,0
1.7.1993	Laina KansallisOsake-Pankilta	2 585,9

Lainojen markkavasta-arvot ovat olleet liikkeeseen laskettaessa yhteensä 18 919,3 miljoonaa markkaa, josta ulkomaanrahan määräiset lainat ovat 14 984,4 miljoonaa markkaa ja kotimaiset lainat yhteensä 3 934,9 miljoonaa markkaa.

Ulkomaanrahan määräisten bullet-lainojen laina-ajat ovat 5 vuotta ja 7 vuotta. Kotimainen sarjaobligatiolaina erääntyy maksettavaksi 15 päivänä maaliskuuta 2004. KOP:ltä otettua lainaa lyhennetään sitä mukaa kun Arsenal-Silta kirjaa vuosittaisessa tilinpäätöksessään saamisiaan lopullisesti menetetyksi. Lainaa on lyhennetty vuonna 1994 500,6 miljoonalla markalla ja vuonna 1995 600,9 miljoonalla markalla.

KOP:ltä otetun lainan lyhennysten jälkeen rahaston 20 000 miljoonan markan tukivaltuutta on käytetty seuraavasti:

Lainat:

Ulkomaiset	14 984,4 milj. mk
Kotimaiset	2 833,4 milj. mk
Lainat yhteensä	17 817,8 milj. mk

Sitoumukset:

Eka- ja Haka-sopimus	400,0 milj. mk
GGFAM/FennoScandia	256,0 milj. mk
Resolution GGF Oy	98,0 milj. mk
Sitoumukset yhteensä	754,0 milj. mk

Valtuuksia käytetty

yhteensä 18 571,8 milj. mk

Valtuuksista käyttämättä 1 458,2 milj. mk

Rahaston lainanhoitomenot ja sijoitukset

Rahaston lainanhoitomenoihin ja muiden sitoumusten täyttämiseen on vuosittain varattu määräraha valtion talousarvioon. Määrärahoja on varattu vuosina 1992–1996 yhteensä 4 000 miljoonaa markkaa.

Määrärahoista ovat vuoden 1994 ja 1995 talousarvioon varatut määrärahat kolmen vuoden siirtomäärärahoja. Määrärahoja rahasto on nostanut vuonna 1993 1 281,5 miljoonaa markkaa, vuonna 1994 124 miljoonaa markkaa ja vuonna 1995 400 miljoonaa markkaa. Vuoden 1994 siirtomäärärahasta on käyttämättä 1 016 miljoonaa markkaa. Vuosien 1995 ja 1996 määrärahat ovat kokonaan käyttämättä.

Rahaston saamat korkotuotot, käteissuoritukset ja pörssiosakkeiden myynnistä saadut varat on käytetty rahaston lainanhoitomenojen suorittamiseen eikä kaikkia valtion talousarvioon varattuja määrärahoja ole ollut tarvetta käyttää.

Rahasto on sijoittanut kassaylijäämänsä valtion tai Suomen Pankin liikkeeseen laskemiin arvopapereihin ja käyttänyt sijoitukset lainanhoitomenojen tai muiden velvoitteiden suorittamiseen.

Valtion talousarvioon varatut määrärahat

Vuoden 1993 ensimmäiseen lisätalousarvioon varattiin pankkitoiminnan tukemiseen 15 000 miljoonan markan määräraha sekä takausvaltuus, joka yhdessä tukimäärärahan kanssa sai olla enintään 20 000 miljoonaa markkaa. Saman vuoden neljännessä lisätalousarviossa määrärahan

käyttötarkoitusta muutettiin siten, että varoja voitiin käyttää myös omaisuudenhoitoyhtiön osakkeiden merkitsemiseen, yhtiöiden tappioiden kattamiseen sekä yhtiöstä aiheutuviin muihin menoihin. Samalla määräraha muutettiin kolmen vuoden siirtomäärärahaksi. Takausvaltuutta korotettiin neljännessä lisätalousarviossa siten, että se yhdessä takuuvaltuuden ja sitoumusvaltuuksien kanssa sai olla enintään 35 000 miljoonaa markkaa tai yhdessä määrärahan kanssa kuitenkin enintään 50 000 miljoonaa markkaa.

Vuoden 1994 talousarviossa myönnettiin pankkitoiminnan tukemiseen 10 000 miljoonan markan määräraha. Takausten, takuiden ja muiden sitoumusten määrä sai olla vuonna 1993 annettujen vastaavien sitoumusten kanssa enintään 35 000 miljoonaa markkaa tai yhdessä talousarvion asianomaiselta momentilta ja vuoden 1993 ensimmäisessä lisätalousarviossa myönnetyn muun tuen kanssa enintään 60 000 miljoonaa markkaa.

Valtion talousarvioon vuosina 1993–96 varatuista yhteensä 25 000 miljoonan markan määrärahoista ja yhteensä 35 000 miljoonan markan takausvaltuuksista oli käyttämättä tammikuun lopussa 1996 3 800 miljoonaa markkaa määrärahoja ja 3 000 miljoonaa markkaa takausvaltuuksia.

2. Nykytilan arviointi

2.1. Pankkien taloudellinen tila ja tulevaisuuden näkymät

Pankkisektorin tulos on ollut tappiollinen vuodesta 1991 lähtien, jolloin luottotappioiden määrä lähti nousuun työttömyyden kasvaessa ja yritysten konkurssien lisääntyessä. Talouden taantuma oli Suomessa poikkeuksellisen syvä, jonka seurauksena pankkien tappiot olivat suhteellisesti suuremmat kuin muissa Pohjoismaissa. Vuoden 1993 jälkeen luottotappioiden määrä on laskenut huomattavasti talouden elpymisen seurauksena. Pankkien kannattavuuden paranemista ovat kuitenkin hidastaneet tuottojen heikko kehitys, luottojen vähäinen kysyntä, kiristynyt kilpailu sekä kustannusleikkausten hidas edistyminen.

Pankkien tulos ennen luotto- ja takaustappioita jää vuoden 1995 osalta 3 400 miljoonaan markkaan eli alhaisemmaksi kuin kahtena edellisvuonna. Heikko peruskannattavuus onkin syynä siihen, että suomalaiset pankit yltänevät positiiviseen tulokseen vasta vuonna 1996. Tällöin tuloksen on ennakoitu nousevan noin miljardiin markkaan ja paranevan edelleen lievästi vuonna 1997. Muissa Pohjoismaissa pankit saavuttivat positiivisen tuloksen vuoteen 1994 mennessä.

Merkittävin syy pankkien tappioihin olivat luotto- ja takaustappiot, joita pankit kirjasivat vuosina 1991–1995 yhteensä yli 60 000 miljoonaa markkaa. Määrä on muihin Pohjoismaihin verrattuna suuri. Vuonna 1992 luottotappiot kohosivat noin 22 000 miljoonaan markkaan, joka vastasi lähes 6 prosentin osuutta luottokannasta. Vuonna 1995 niiden määrä putosi noin 6 200 miljoonaan markkaan edellisvuoden 11 000 miljoonasta markasta. Suomessa luottotappiot ovat vähentyneet muita Pohjoismaita hitaammin ja niiden odotetaan saavuttavan vuoden 1996 aikana normaalitason, joka vastaa noin yhden prosentin osuutta luottokannasta. Talletuspankkien luottokannan ollessa vajaat 300 000 miljoonaa markkaa, vastaisi normaalitaso noin 3 000 miljoonan markan vuotuisia luottotappioita. Muissa Pohjoismaissa normaalitaso on jo saavutettu.

Järjestämättömien luottojen määrän aleneminen on vähentänyt pankkien luottotappiota ja parantanut pankkien tulosta. Järjestämättömien saamisten kanta (netto) oli vuoden 1995 lopussa noin 20 000 miljoonaa markkaa kun vastaava luku vuonna 1992 oli 77 000 miljoonaa markkaa. Merkittävin muutos järjestämättömien saamisten jakautumassa vuosina 1992–1995 on kotitalouksien suhteellisen osuuden nousu 21 prosentista 34 prosenttiin. Yritysten osuus on laskenut 52 prosenttiin, josta rakennustoiminnan ja vähittäiskaupan osuus on lähes puolet. Teollisuusyritysten osuus on 6 prosenttia ja kiinteistösjoitustoiminnan osuus on laskenut 16 prosentista 9 prosenttiin. Ulkomaisten ongelmasaamisten osuus on noin 10 prosenttia. Pankkien

tuloskehitys riippuu lähivuosina ratkaisevasti siitä, kuinka suuri osa ongelmaluotoista joudutaan kirjaamaan luottotappioiksi. Kokonaistaloudellisen kehityksen säilyminen suotuisana on siten pankkijärjestelmän kannalta erityisen tärkeää.

Pankkien toimintakulujen määrä on säilynyt pankkikriisin aikana jokseenkin muuttumattomana huolimatta henkilökunnan ja konttoriverkoston voimakkaista leikkauksista. Pankit työllistivät vuonna 1989 53 000 toimihenkilöä kun määrä oli vuoteen 1995 mennessä pudonnut 33 000 henkilöön. Pankkien toimintakulut olivat kuitenkin molempina vuosina noin 18 000 miljoonaa markkaa. Ylikapasiteetin purkaminen on pankkisektorilla edelleen käynnissä, mutta alenevat toimintakulut näkyvät pankkien tuloksessa vasta pidemmällä aikavälillä.

Suomalaiset pankit käyttävät tuotoistaan valtaosan kulujensa kattamiseen, mikä ilmenee muita pohjoismaita alhaisempana tuottojen ja kulujen suhteena. Suomessa suhdeluku saa arvon 1,3, kun esimerkiksi Ruotsissa vastaava suhdeluku on kahden tienoilla. Kustannusleikkausten edistyminen on siten lähivuosina välttämätöntä pankkien kannattavuuden paranemiselle.

Luottotappioiden suuri määrä sekä luottojen alhainen kysyntä ovat supistaneet pankkien luottokantaa, mikä on heikentänyt korkotuottojen kehitystä 1990-luvulla. Vuosina 1991–1995 pankkien yleisöluottojen määrä aleni noin 100 000 miljoonalla markalla samalla kun yleisötalletusten määrä on lievästi kasvanut. Rasitus pankkien korkokatteeseen on toisaalta vähentynyt järjestämättömien luottojen määrän supistuessa. Tuottojen heikko kehitys johtuu luottojen laimeasta kysynnästä, joka on vähentänyt luottojen määrää ja kiristänyt kilpailua rahoituksen välityksessä. Tämä on kaventanut korkomarginaaleja ja heikentänyt pankkien rahoitustoimintakatetta. Vuosina 1993 sekä 1994 talletuspankkien rahoitustoimintakate oli runsaat 13 000 miljoonaa markkaa, mutta vuoden 1995 osalta luku on hieman alhaisempi.

Luotoista saatavien toimitusmaksujen väheneminen on puolestaan pienentänyt pankkien muita tuottoja. Maksuliikenteen hoitamisesta, toimitusmaksuista ja -palkkioista, valuutanvaihdosta sekä takaustoiminnasta saatavien tuottojen määrä pysyi vuoden 1994 loppuun saakka 10 000 miljoonan markan tuntumassa, mutta putosi vuosina 1994–1995 runsaaseen 8 000 miljoonaan markkaan. Pankit ovatkin menettäneet muiden tuottojen osalta suhteellisen etumatkansa, joka niillä aikaisemmin oli muihin Pohjoismaihin verrattuna.

Korkokatteen suhteellisesta alhaisuudesta johtuen suomalaisten pankkien kokonaistuotot suhteessa taseeseen pysyvät lähivuosina muita Pohjoismaita pienempinä. Ennusteiden mukaan luottojen kysyntä kasvaa vuonna 1996, mutta korkotuotot tulevat kuitenkin jäämään aiempaa pienemmiksi kilpailun kiristyessä ja korkomarginaalien kaventuessa. Pankkien kokonaistuottojen odotetaan lähivuosina pysyvän noin 20 miljardin markan tuntumassa eli hieman edellisvuosia alhaisempana. Pankkituesta valtiolle maksettavat korot sekä suuri määrä huonotuottoista omaisuutta hidastavat osaltaan korkokatteen kasvua.

Talletuspankkien vakavaraisuus oli vuoden 1995 lopulla luottolaitostoiminnasta annetun lain mukaan laskettuna keskimäärin 11,6 prosenttia kun vastaava luku oli vuoden 1993 lopussa 10,7 prosenttia. Liikepankeilla luvut ovat samaa suuruusluokkaa ja niiden odotetaan edelleen paranevan riskipitoisten tase-erien pienentyessä. Muiden Pohjoismaiden tasoa ei kuitenkaan ole vielä saavutettu. Muissa Pohjoismaissa suuret pankit saavuttivat vuonna 1994 vakavaraisuudessa 11–15 prosentin tason, jota voidaan pitää normaalina. Näissä maissa pankkien vakavaraisuus paranee edelleen osakeantien ja positiivisten tulosten seurauksena.

Talletuspankkien ensisijaisen oman pääoman suhde riskipainotettuihin saamisiin oli vuoden 1995 syyskuussa 7,6 prosenttia oltuaan vuoden ensimmäisellä neljänneksellä 7,2 prosenttia. Omien pääomien puute ei ole ollut talletuspankeilla esteenä antolainauksen kasvattamiselle. Luottolaitostoiminnasta annetun lain mukaan laskettuna kaikkien pankkien oman pääoman ja lain edellyttämän pääoman vähimmäismäärän erotus oli vuoden 1995 syyskuussa noin 14,3 miljardia markkaa, kun liikepankeilla vastaava luku oli 10,2 miljardia markkaa.

2.2. Rahaston toiminnan nykyvaihe ja keskeiset tehtävät

Rahaston palveluksessa on ollut enimmillään 20 henkilöä vuoden 1993 lopussa. Joulukuussa 1995 rahaston palveluksessa oli 10 henkilöä, joista 5 asiantuntijatehtävissä ja 5 toimistotehtävissä.

Rahaston varoista myönnettävistä lainoista ja muista tukitoimista on päättänyt rahaston johtokunta. Rahaston omien 20 000 miljoonan markan tukivaltuuksien puitteissa tehtiin viimeinen tukipäätös toukokuussa 1993.

Sen jälkeen rahasto on avustanut valtiovarainministeriötä päätösten valmistelussa ja tehnyt valtioneuvostolle esitykset tuen myöntämisestä valtion talousarvioon varatuista määrärahoista.

Rahaston keskeiset tehtäväalueet painottuvat tällä hetkellä tukea saaneiden yhtiöiden valvontaan ja oikeusprosessien koordinointiin. Seuraavassa kuvataan yksityiskohtaisemmin mainittuja tehtäväalueita.

1) Tukea saaneiden valvonta ja seuranta:

Arsenal-konserni ja Skop raportoivat säännöllisesti toiminnastaan rahastolle ja Arsenal lisäksi valtiovarainministeriölle. Lisäksi Skop raportoi rahoitustarkastukselle, joka valvoo asiakkaansuojaan liittyvissä asioissa myös Arsenalia.

2) SSP:n liiketoiminnan luovutussopimukseen sisältyvät tehtävät:

Luovutussopimuksen mukaiset asiakassirrot ostajapankeista Arsenal-konserniin saatettiin loppuun lokakuussa 1995. Siirrot käsitteli ja hyväksyi tarkastustoimikunta, jossa on ollut neljä jäsentä rahastosta ja neljä ostajapankeista sekä ulkopuolinen puheenjohtaja.

Tarkastustoimikunnan tehtäviin kuuluu myös vastaanottajapankkien hoidossa olevien taselainausaamisten käyvän arvon arviointi vuoden 1998 lopussa.

3) Skopin tukitoimiin liittyvät tehtävät:

Skopin osalta on tehty periaatepäätös, jonka mukaan Skop muutetaan omaisuudenhoitoyhtiöksi. Tämä tapahtunee vuoden 1996 aikana.

Svenska Handelsbankenille myydyn Teollistamisrahaston osakkeiden kauppahintaa tarkistetaan vuoden 1996 lopussa tuohon ajankohtaan mennessä mahdollisesti kertyneiden luottotappioiden perusteella.

Skop-rahoituksen osalta myyjä vastaa sovituin osin konsernin luottotappioista vuoden 1997 loppuun asti. Rahastolla tai sen nimeämällä edustajalla on oikeus tarkistaa Svenska Handelsbankenille myydyn vastuukannan tila ja aineisto vuoden 1997 loppuun saakka ja Aktiivirahan ja Skop-rahoituksen osalta vuoden 1998 loppuun saakka.

Skopilta rahastolle ostetut omaisuudenhoitoyhtiöt Resolution GGF Oy sisaryhtiöineen, FennoScandia Ltd ja GGF Asset Management S.A. sitovat tällä hetkellä 5 henkilöä rahastosta yhtiöiden hallitustyöskentelyyn. Kahden viimeksi mainitun yhtiön itsenäinen toiminta arvioidaan voitavan lopettaa vuoden 1996 kuluessa. Resolution GGF:n alasajo jatkunee ainakin vuoteen 2000 saakka.

4) STS-Pankki Oy:

STS-Pankki Oy:tä koskevaan järjestelyyn liittyvän Eka/Haka-sopimuksen mukaisesti rahastolla on valvottavanaan yrityssaneeraus- ja konkurssimenettelyssä arviolta 400 miljoonan markan intressi.

5) Oikeudenkäynnit:

Erityistarkastuksiin pohjautuvia oikeudenkäyntejä on vireillä 27 pankin toimielinten jäsenten osalta.

Vuoden 1995 loppuun mennessä saatiin käräjäoikeuksien ratkaisut 7 säästöpankin osalta. Yhden säästöpankin ja yhden liikepankin osalta saatiin hovioikeuden tuomiot vuoden 1995 loppuun mennessä.

Rikosprosessien osalta saatiin käräjäoikeuksien tuomiot viiden säästöpankin osalta.

Muiden pankkien osalta arvioidaan saatavan alioikeuksien päätökset vuoden 1996 aikana. Päätöksistä seuraava valitusmenettely johtanee siihen, että lainvoimaiset tuomiot saadaan vasta myöhemmin.

6) Rahaston rahoitusomaisuusarvopaperit:

Rahastolla on edelleen noin 500 miljoonan markan arvosta pörssinoteerattujen yhtiöiden osakkeita.

3. Kehitys Ruotsissa ja Norjassa

Ruotsi

Ruotsissa pankkien vaikeudet johtivat ensimmäisiin julkisen vallan tukitoimiin vuonna 1991. Tuki kohdistettiin aluksi yksittäisiin pankkeihin. Syyskuussa 1992 Ruotsin hallitus päätti yleisistä pankkien tukitoimista rahoitusjärjestelmän vahvistamiseksi. Ruotsin valtiopäivät hyväksyi marraskuussa 1992 tukitoimia koskeneeseen hallituksen esitykseen sisältyneen lausuman, jonka mukaan valtio vastaa siitä, että pankit ja eräät luottolaitokset täyttävät sitoumuksensa ajallaan. Pankeille annettava tuki voitiin antaa lainoina, takauksina, pääomasijoituksina tai muuna soveltuvana tukena. Valtion tuen tuli olla väliaikaista ja järjestelmästä voitiin hallituksen esityksen ja eduskunnan päätöksen mukaan luopua vasta kun se voidaan tehdä ilman, että sijoittajien asema vaarantuu. Tuen määrälle ei ole Ruotsissa asetettu rajoja.

Pankkitukeen on sitoutunut Ruotsissa varoja 90 546 miljoonaa kruunua, josta maksetun tuen osuus on 65 046 miljoonaa kruunua. Tuki on suurimmaksi osaksi annettu kahdelle pankille, Gota Bankille ja Nordbankenille.

Ruotsalaisten pankkien tulokset ovat parantuneet viime vuosina huomattavasti luottotappioiden ja järjestämättömien saamisten vähenemisen ja tuottavuuden kohenemisen myötä. Liiketoiminnan tulos nousi positiiviseksi jo vuoden 1994 ensimmäisellä neljänneksellä ja on siitä lähtien jatkanut kohenemistään.

Ruotsissa on vuoden 1996 alusta tullut voimaan talletussuojalaki, jonka mukaan talletukset taataan 250 000 kruunuun saakka. Järjestelmään liittyy perustettava kaikille pankeille yhteinen talletussuojarahasto, jota hallinnoi Ruotsin pankkitukivirasto, Bankstödsnämnden. Varsinaisen pankkitukilain voimassaoloa on jatkettu. Ruotsissa on kuitenkin valmisteilla esitys, jonka nojalla pankkitukilausuma ja pääosin pankkitukilaki kumottaisiin 1 päivästä heinäkuuta 1996 lukien.

Norja

Norjan pankkikriisin voidaan sanoa jaksottuvan kolmeen vaiheeseen. Ensimmäinen eli yksittäisten pankkien ongelmiin liittyvä vaihe oli vuosina 1987–1990. Toinen eli yleisen pankkikriisin vaihe ajoittui vuosille 1990–1991. Vuoden 1991 alkupuolella perustettiin Valtion pankkivakuusrahasto (Statens Banksikringsfond), jonka tehtävänä oli tukea pankkeja niiden omien vakuusrahastojen kautta. Kriisin kolmas vaihe oli vuosina 1992–1993, jolloin uusin tukiorgaani, Valtion

pankki–investointirahasto (Statens Bankinvesteringsfond) tuki oman pääoman ehtoisin sijoituksin vaikeuksissa olevia pankkeja suoraan.

Pankkien tukemiseen on Norjassa käytetty 23 700 miljoonaa kruunua vuoden 1993 loppuun mennessä, jolloin pankkien ongelmien katsottiin olevan ohi. Norjan valtion menetysten on arvioitu jäävän enimmilläänkin muutamaa miljardiin kruunuun. Tuen myötä valtiosta tuli pääosakas kolmessa pankissa, Den Norske Bankissa, Kreditkassenissa ja Fokus Bankissa.

Rahoituslaitosten suojajärjestelmää ja valtion roolia järjestelmän organisoinnissa pohtinut työryhmä julkaisi mietintönsä vuoden 1995 marraskuussa. Työryhmä esittää, että pankkeja ja vakuutusyhtiöitä koskevista vakuussuojanormeista säädellään saman lain puitteissa.

Lähtökohtatilanne on ollut Norjassa se, että tallettajien saamiset ovat olleet täydellisen suojan piirissä. Työryhmä esittää useampia keinoja tallettajien saamisten turvaamiseksi. Näitä ovat pankkien ja vakuutusyhtiöiden vakavaraisuusmääräykset ja rahoituslaitosten omien vakuusrahastojen antama suoja. Viime käden turvatoimina pidetään valtion tukitoimia ja tätä varten olemassa olevaa tukiorganisaatiota.

Työryhmän esityksen mukaan valtion pankkivakuusrahasto jatkaisi toimintaansa vähäisin muutoksin ja se olisi tarkoitettu rahoitusjärjestelmää koettelevien yllättävien kriisien varalle. Rahaston toimenkuvaa ei määritellä yksityiskohtaisesti, mutta sen päätehtävänä olisi toimia kriisitilanteiden hallinnointielimenä. Valtion rahasto antaisi tukea pankeille vain, jos rahoitusjärjestelmän vakaus on uhattuna yhden tai useamman pankin likviditeetti- tai vakavaraisuusongelmien seurauksena.

4. Keskeiset ehdotukset

Valtion vakuusrahaston tukivaltuudet käytettiin loppuun keväällä 1993. Sen jälkeen pankkien tukeminen siirtyi tapahtuvaksi valtion talousarvioon varatuista määrärahoista. Siitä lähtien vakuusrahaston toiminta on ollut osallistumista valtion talousarviossa pankkitukeen varattujen määrärahojen ja valtuuksien käyttöä koskevien päätösten valmisteluun sekä myönnetyn tuen hallinnointiin ja tukiehtojen noudattamisen valvontaan.

Keskeiset pankkijärjestelmän tukea koskevat päätökset ovat niiden talouspoliittisen ja kansantaloudellisenkin merkityksen johdosta siirtyneet jo tehdyillä lainmuutoksilla valtioneuvoston tehtäväksi. Tämän johdosta on tarkoituksenmukaista siirtää vakuusrahasto, edelleen valtion talousarvion ulkopuolisena rahastona, valtioneuvoston ja valtiovarainministeriön alaisuuteen.

Pankkien tukijärjestelmä oli tarkoitettu väliaikaiseksi ja olemaan toiminnassa vain niin kauan kuin pankkien vakaan toiminnan ja tallettajien saamisten turvaaminen sitä edellyttää. Myös Euroopan yhteisön perustamissopimuksen valtioneuvoston tukea koskevat määräykset edellyttävät, että pankkitukijärjestelmä on tilapäinen.

Tässä esityksessä on lähdetty siitä, että ensimmäinen askel pankkitukijärjestelmän purkamisessa on vakuusrahaston organisaation ja aseman muuttaminen vastaamaan jäljellä olevia tehtäviä. Tämä toteutetaan niin, että vakuusrahaston johtokunta, hallintoneuvosto ja henkilöstön palvelussuhteet lakkautettaisiin. Jäljelle jäävät pankkituen käytännön valvonta- ja hallinnointitehtävät siirrettäisiin valtiovarainministeriölle, joka hoitaisi rahastoa. Päätöksenteko vakuusrahastolain mukaisissa asioissa keskitettäisiin valtioneuvostolle.

Kun rahasto on valtioneuvoston alaisuudessa, valvoo eduskunta sitä samalla tavalla kuin muutakin valtioneuvoston toimintaa. Toisaalta kuitenkin pankkitukeen liittyy sellaisia eduskunnan asettamia ja muita ehtoja, joiden noudattamisen valvonta pankkituen suuren yhteiskunnallisen merkityksen vuoksi kuuluisi perustettavalle toimielimelle, jonka valintaan kansanedustajat voivat vaikuttaa ja jonka valtioneuvosto asettaisi eduskuntaryhmiä kuultuaan. Toimielin olisi nimeltään valtion

vakuusrahaston valtuusto. Valtuustossa olisi yhdeksän jäsentä kuten voimassa olevan lain mukaan asetetussa hallintoneuvostossa ja sen toimikausi olisi eduskunnan vaalikausi.

Valtuustolle kuuluisi ennen muuta eduskunnan asettamien ja muiden yleisesti vahvistettujen pankkituen ehtojen noudattamisen valvonta. Valtuusto seuraisi myös omaisuudenhoitoyhtiöiden toimintaa ja tekisi ehdotuksia myönnetyn tuen ja omaisuudenhoitoyhtiöiden toiminnan valvonnassa noudatettavista periaatteista. Valtioneuvosto voisi antaa valtuustolle myös muita tehtäviä.

Rahaston tilintarkastusta ja tilinpäätöstä koskevia säännöksiä muutettaisiin siten, että rahaston tilintarkastajien määrääminen kuuluisi valtioneuvoston yleisistunnolle. Valtuusto vahvistaisi rahaston tilinpäätöksen. Valtiontalouden tarkastusviraston ja valtioneuvoston tilintarkastajien tehtävät säilyisivät ennallaan.

Rahaston hallinnollisen aseman muuttuessa rahaston kassa- ja talletustilivarojen sijoittaminen siirtyisi valtion keskuskassan puitteissa hoidettavaksi.

Rahastolla ei enää sen hallinnollisen aseman muututtua olisi käytännössä tukitehtäviä. Sillä ei enää olisi myöskään hallinnosta aiheutuvia kuluja, koska hallintomenot olisivat jatkossa valtiovarainministeriön hallintomenoja. Näissä olosuhteissa ei kannatusmaksujen perimiselle olisi enää perustetta.

Eduskunnan pankkivaltuusto on esittänyt valtioneuvostolle, että valtioneuvosto ryhtyisi viipymättä toimiin Suomen Pankin omistaman Sponda-konsernin siirtämiseksi valtion vastuulle.

Valtiolla ei pankkikriisin alkaessa vuonna 1991 ollut kriisin hoitamisen edellyttämää organisaatiota ja välineitä. Tämän vuoksi Suomen Pankin osallistuminen pankkikriisin hoitamiseen oli välttämöntä, jotta pankkien ongelmien laajeneminen koko kansantaloutta horjuttavaksi likviditeettikriisiksi saatiin estettyä. Järjestely, jossa keskuspankki osallistui kriisin hoitamiseen muuten kuin tilapäisrahoituksen järjestäjänä, oli kansainvälisestikin katsoen poikkeuksellinen.

Suomen Pankin varoja sitoutui Skopin haltuunottoon ja sen riskikeskittymien purkamiseen vuosina 1991 ja 1992 yhteensä noin 16 182 miljoonaa markkaa. Näistä varoista on tähän mennessä palautunut Suomen Pankille noin 6 350 miljoonaa markkaa. Merkittävä määrä Suomen Pankin varoja ollut on edelleen sitoutuneena Sponda-konserniin, joka hoitaa Skop-operaation yhteydessä keskuspankin haltuun siirtynyttä ja siellä vielä jäljellä olevaa omaisuutta. Vakuusrahastolain nojalla ei ole täysin selvää, että vakuusrahastolaissa tarkoitettun tuen kohteena olevasta pankista ennen lain voimaantuloa siirrettyä omaisuutta voitaisiin siirtää vakuusrahastolain mukaiseen omaisuudenhoitoyhtiöön. Siirtojen mahdollistamiseksi vakuusrahastolain 1 §:n 4 momenttiin ehdotetaan otettavaksi säännös, jonka nojalla Suomen Pankkiin 1991 siirrettyä Skopille kuulunutta omaisuutta voidaan siirtää vakuusrahastolain 1 §:n 4 momentissa tarkoitettuun omaisuudenhoitoyhtiöön.

Luottolaitostoiminnasta annettuun lakiin ehdotetaan tehtäväksi vakuusrahastolain muutoksesta aiheutuvat tarkistukset.

Hallitus selvittää vielä erikseen, miten omaisuudenhoitoyhtiöiden hallintoa ja valvontaa tulee tässä yhteydessä uudistaa vastaamaan yhtiöiden muuttunutta ja laajentunutta toimintaa.

5. Esityksen vaikutukset

5.1. Taloudelliset vaikutukset

Esityksellä ei lisätä julkiselle taloudelle pankkikriisin hoidosta aiheutuviksi arvioitujen kustannusten määrää. Sensijaan valtion budjettitaloudelle tulee aiheutumaan kustannuksia Skop:n Suomen Pankin

hallussa olleen omaisuuden mahdollisesta siirrosta omaisuudenhoitoyhtiöön.

Henkilöstön ja hallinnon siirtymisestä valtiovarainministeriöön aiheutuvat kustannukset lisäävät valtiovarainministeriön menoja.

5.2. Organisatoriset vaikutukset

Pankkitukiasioiden käsittely on käytännössä siirtynyt valtioneuvoston ja valtiovarainministeriön toimivallan piiriin jo vuonna 1993. Esityksellä selkiytetään säännöksiä vastaamaan vallitsevaa tilannetta. Rahaston omaa henkilöstöä koskevien säännösten kumoaminen edellyttää valtiovarainministeriön henkilöresurssien vahvistamista rahaston asioiden hoitamiseksi. Rahaston henkilöstö siirtyisi valtiovarainministeriöön eripituisiin palvelussuhteisiin.

6. Asian valmistelu

Hallituksen esitys perustuu valtiovarainministeriössä ja rahastossa virkatyönä tehtyyn valmisteluun. Lakiehdotuksesta pyydettiin lausunnot oikeusministeriöltä, Suomen Pankilta, rahoitustarkastukselta, valtion vakuusrahastolta, Suomen Pankkiyhdistykseltä, Osuuspankkien Keskusliitolta ja Säästöpankkiliitolta.

YKSITYISKOHTAISET PERUSTELUT

1. Lakiehdotusten perustelut

1.1. Laki valtion vakuusrahastosta

1 §. Pykälään on tehty rahaston hallinnollisen aseman muuttamisesta johtuvat tarkistukset. Rahasto siirtyisi eduskunnan alaisuudesta valtioneuvoston alaisuuteen ja valtiovarainministeriö hoitaisi rahastoa.

Voimassa olevan lain 1 pykälän 4 momentin säännös rahaston velvollisuudesta avustaa valtiovarainministeriötä kumottaisiin, koska valtiovarainministeriön virkamiehet hoitaisivat rahastoa.

Muutetussa 1§:ssä omaisuudenhoitoyhtiöitä koskevat säännökset ovat 4 momentissa.

Rahastolla ei muutoksen jälkeen olisi enää omaa henkilöstöä tai hallintoelimiä eivätkä yksittäiset pankit enää kuuluisi rahastoon. Pykälää muutettaisiin myös siten, että 4 momentissa tarkoitettuun omaisuudenhoitoyhtiöön voidaan siirtää omaisuutta, joka on ollut viranomaisen päätöksellä erotettuna julkisen tuen kohteena olevasta pankista. Säännös tarkoittaa Skopista sen haltuunoton yhteydessä Suomen Pankin omistamiin yhtiöihin syyskuussa 1991 siirrettyä omaisuutta.

3 §. Valtion vakuusrahasto olisi edelleen valtion talousarvion ulkopuolinen rahasto. Sen tehtäviä hoitava valtiovarainministeriö tekisi myös sitä koskevat päätökset siltä osin kuin päätöksenteko ei kuulu valtioneuvoston yleisistunnolle. Rahaston hallintoneuvostoa koskevat säännökset muutettaisiin ja johtokuntaa sekä johtajaa koskevat säännökset kumottaisiin.

Pykälässä säädettäisiin, että rahaston tehtäviä hoitaisi ministeriö. Valtioneuvoston ohjesäännön mukaan valtion vakuusrahasto kuuluu valtiovarainministeriön toimivaltaan. Tähän perustuen jäljempänä perusteluissa käytetään nimitystä valtiovarainministeriö, vaikka pykälässä olisikin mainittu vain ministeriö.

4 §. Rahaston aseman muutoksesta johtuen myös hallintoneuvostoa koskevat säännökset muutettaisiin. Pykälään otettaisiin säännökset valtion vakuusrahaston valtuustosta.

Valtioneuvoston yleisistunto asettaisi valtuuston, jossa olisi enintään yhdeksän jäsentä. Ennen jäsenten asettamista valtioneuvoston olisi kuultava eduskuntaryhmiä. Valtuusto asetettaisiin eduskunnan vaalikaudeksi.

Valtion vakuusrahaston valtuuston tehtävänä on valvoa eduskunnan asettamien ja myös muiden yleisesti vahvistettujen pankkitukiehtojen noudattamista, tehdä ehdotuksia myönnetyn tuen ja omaisuudenhoitoyhtiöiden toiminnan valvonnassa noudatettaviksi periaatteiksi, vahvistaa rahaston vuotuinen talousarvio ja tilinpäätös, tehdä ehdotus valtioneuvostolle lainan ottamisesta rahaston toimintaa varten sekä suorittaa muut valtioneuvoston yleisistunnon sille antamat tehtävät. Valtion vakuusrahaston valtuuston kokoontumisesta, päätösvaltaisuudesta ja päätöksentekomenettelystä määrätään säännöissä, jotka valtiovarainministeriö vahvistaa.

5 §. Pykälä ehdotetaan kumottavaksi, koska rahastolla ei olisi johtokuntaa.

6–6 b §. Pykälät ehdotetaan kumottavaksi, koska rahastolla ei ole enää omaa henkilöstöä.

7 §. Rahaston siirtyessä valtioneuvoston alaisuuteen, sen tilintarkastajista määrääminen siirtyisi eduskunnalta valtioneuvoston yleisistunnolle, joka määräisi kalenterivuodeksi kerrallaan vähintään kaksi ja enintään kuusi tilintarkastajaa, joista kahden tulisi olla joko KHT-tilintarkastajia taikka niin, että toinen on JHTT-tilintarkastaja. Muut tilintarkastajat voivat olla valtiopäiväjärjestyksen 83 §:ssä tarkoitettuja tilintarkastajia. Tilintarkastajat antaisivat tarkastuskertomuksen valtion vakuusrahaston valtuustolle. Tilintarkastukseen sovellettaisiin soveltuvin osin tilintarkastuslakia.

8 §. Esteellisyyttä koskevat säännökset kumotaan, koska rahastolla ei enää ole omaa henkilöstöä. Rahastoa hoitaviin valtiovarainministeriön virkamiehiin ja valtuuston jäseniin sovelletaan hallintomenettelylain esteellisyyssäännöksiä.

9–10 §. Pankkien vuosimaksua koskevat säännökset kumotaan, koska pankit eivät olisi enää rahaston jäseniä.

13 §. Pykälää muutetaan rahaston hallinnollisen aseman muutoksesta johtuen siten, että tukea myönnettäessä on valtiovarainministeriön ennen tukipäätöksen tekemistä pyydettyä rahoitustarkastuksen ja Suomen Pankin lausunto.

14 §. Rahaston hallinnollisen aseman muutoksesta johtuen tukitoimista päättäminen siirtyisi rahaston johtokunnalta valtiovarainministeriölle ja valtioneuvoston yleisistunnolle

Valtiovarainministeriö määräisi valtion edustajan omaisuudenhoitoyhtiöiden yhtiökokouksiin ja päättäisi toimiohjeiden antamisesta yhtiöille

Pykälä ei asialliselta sisällöltään muuttuisi kuin siltä osin, että myös valtiolle hankittujen lain 1 §:n 3 momentissa tarkoitettujen pankkien osakkeiden ja osuuksien luovuttamisesta päättää valtioneuvoston yleisistunto. Asiaa koskeva säännös lisättäisiin lakiin.

Lain muutoksista johtuen pykäläviittaukset tarkistettaisiin vastaamaan muuttunutta tilannetta.

14 a §. Rahaston hallinnollisen aseman muutoksesta johtuen erityistarkastuksesta päättäisi valtiovarainministeriö.

15 §. Pykälään ehdotetut muutokset ovat seurausta rahaston hallinnollisen aseman muutoksesta. Asiasisällöltään pykälä säilyisi voimassa olevan lain mukaisena.

16 §. Pykälä voidaan kumota, koska rahaston hallinnollisen aseman muutoksesta johtuen sijoittamisesta päättää valtiovarainministeriö.

17 §. Pykälä ehdotetaan kumottavaksi rahaston hallinnollisen aseman muutoksesta johtuen. Rahastolla on ollut oma henkilöstö ja omat päätöksentekuelimet. Se on tehnyt päätöksiä ja sopimuksia. Rahastolla ei ehdotuksen mukaan olisi omaa henkilöstöä eikä varsinaisia päätöksentekuelimiä. Rahastoa hoitaisi valtiovarainministeriö.

18 §. Salassapitoa koskevia säännöksiä tarkistetaan, koska rahaston johtokunnan ja henkilöstön salassapitoa ei ole enää tarpeen säädellä. Sen sijaan valtiovarainministeriön pankkitukitoimia käsitteleville virkamiehille ja valtion vakuusrahaston valtuuston jäsenille on taattava tehtävien hoitamiseksi tarpeellisten tietojen saaminen sekä rahoitustarkastukselta, Suomen Pankilta että asianomaiselta pankilta muualla lainsäädännössä olevien salassapitoa koskevien säännösten estämättä.

19 a §. Pykälässä oleva viittaus lain 1 §:n 5 momenttiin muuttuu viittaukseksi lain 1 §:n 4 momenttiin. Uhkasakon osalta viittaus muutettaisiin rahoitustarkastuslain 23 §:ään, jonka nojalla rahoitustarkastuksella on oikeus asettaa uhkasakko.

20 §. Voimaantulo. Laki tulisi voimaan päivänä kuuta 1996.

Rahaston jäsenenä olevien pankkien jäsenyys loppuisi ilman eri toimenpiteitä lain voimaantulopäivästä. Pankit maksaisivat vuodelta 1996 maksua ainoastaan lain voimaantuloon saakka.

Pykälässä säädettäisiin rahaston aseman muuttumisesta johtuen selvyuden vuoksi siitä, että rahaston toimielinten toiminta samoin kuin rahaston palvelussuhteet lakkaavat lain voimaantulopäivästä lain nojalla ilman eri toimenpiteitä.

Rahaston henkilöstön valtiovarainministeriöön siirtymiseen liittyen pykälässä säädettäisiin siitä, että ministeriöön perustettava virka voidaan täyttää sitä haettavaksi julistamatta. Edellytyksenä on, että virkaan nimitetään rahastossa kyseisiä tehtäviä hoitanut henkilö. Menettely olisi mahdollinen vain ensimmäisellä kerralla.

Rahaston tekemät sopimukset säilyvät sen nimissä, vaikka valtiovarainministeriö niitä hoitaisikin. Rahasto on edelleen kantajana ja vastaajana tuomioistuimessa, mutta sen puolesta siellä esiintyisi valtiovarainministeriö. Samalla tavalla säilyvät muut oikeudet ja velvoitteet. Rahastoa hoitava valtiovarainministeriö hoitaa käytännössä rahaston asiat. Rahaston velvoitteista vastaisi toissijaisesti valtio.

Rahasto tekisi tilinpäätöksen vuoden 1996 osalta myös sen hallinnollisen aseman muutosta edeltävältä ajalta. Tähän tilinpäätökseen ja tilintarkastukseen sovellettaisiin säännöksiä, jotka ovat voimassa tämän lain voimaantuloon asti.

Organisaatiomuutoksen joustavan ja nopean muutoksen mahdollistamiseksi otetaan pykälään säännös siitä, että lain täytäntöönpanoon voidaan ryhtyä ennen sen voimaan tuloa.

1.2. Laki luottolaitostoiminnasta

Muutokset luottolaitostoiminnasta annetun lain 57, 62 ja 63 pykäliin ovat luonteeltaan teknisiä. Ne aiheutuvat siitä, että valtiovarainministeriö tulee päätöksentekijänä valtion vakuusrahaston johtokunnan tilalle rahaston aseman muutoksesta johtuen.

2. Voimaantulo

Lait on tarkoitettu tulemaan voimaan heti kun ne on hyväksytty ja vahvistettu.

3. Säättämisjärjestys

Valtion vakuusrahastosta annettu laki on säädetty valtiopäiväjärjestyksen 67 §:n mukaisessa järjestyksessä. Voimassa olevan valtion vakuusrahastosta annetun lain 3 §:n mukaan rahasto on valtiopäiväjärjestyksen 83 §:ssä tarkoitettu eduskunnan vastattavana oleva rahasto, jonka hallintoa hoitavat hallintoneuvosto, johtokunta ja johtaja. Hallintoneuvoston tehtävänä on valvoa rahaston hallintoa ja toimintaa. Eduskunnan perustuslakivaliokunta on lausunnossaan n:o 37/1992 vp todennut, ettei kyseinen perustuslainkohta estä siirtämästä poikkeuslailla perustettua vakuusrahastoa valiokunnan tuolloin käsiteltävänä olleen lain

(HE 364/1992 vp) <<https://www.edilex.fi/he/19920364>> mukaisella tavalla eduskunnan alaisuudesta valtioneuvoston alaisuuteen. Samassa lausunnossa on myös todettu, että vakuusrahaston hallintoon osallistuminen saatettaisiin tehdä eduskunnalle mahdolliseksi muun muassa niin, että eduskunta valitsisi rahastolle hallintoneuvoston tai että rahaston yhteydessä toimisi eduskunnan valitsema neuvottelukunta tai muu sellainen valvova ja neuvoa-antava periaatekysymyksiin paneutuva toimielin.

Tämän lakiehdotuksen mukaan pankkitukiehtojen noudattamisen valvonta kuuluisi valtion vakuusrahaston valtuustolle, jonka jäseniä asetettaessa tulee kuulla eduskuntaryhmiä. Valtuustolla olisi myös neuvoa-antava tehtävä sekä rahaston varojen valvontatehtävä, koska se vahvistaisi rahaston tilinpäätöksen. Valtuuston tiedonsaanti olisi turvattu lain 18 §:n nojalla. Näillä toimilla säilytettäisiin eduskunnan vaikutusvalta nykytilanteeseen verrattuna eikä valtion vakuusrahastosta annetussa laissa säädetyn hallintoneuvoston aseman muutos estäisi käsittelemästä lakia normaalissa lainsäätämisyjärjestyksessä.

Lisäksi tulee ottaa huomioon se, että valtion talousarvion hyväksyminen sekä hallituksen päätöksenteon valvonta hallituksen eduskunnalle antaman kertomuksen kautta kuuluvat eduskunnalle, joka on näitä kautta voinut vaikuttaa pankkitukeen vuodesta 1993, jolloin pankkituen rahoitus siirtyi tapahtuvaksi suoraan valtion talousarviosta ja sitä koskeva päätöksenteko siirtyi valtioneuvoston yleisistunnolle eli hallitukselle.

Laki voitaisiinkin edellä esitetyn perusteella hallituksen käsityksen mukaan säätää normaalissa lainsäätämisyjärjestyksessä. Säättämisyjärjestykseen liittyvän tulkinnanvaraisuuden vuoksi hallitus pitää kuitenkin suotavana, että säättämisyjärjestyksestä hankittaisiin perustuslakivaliokunnan lausunto.

Edellä esitetyn perusteella annetaan Eduskunnan hyväksyttäväksi seuraava lakiehdotus:

1.

Laki valtion vakuusrahastosta annetun lain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti,

kumotaan valtion vakuusrahastosta 30 päivänä huhtikuuta 1992 annetun lain **(379/92)** <<https://www.edilex.fi/smur/19920379>>, 5–6 b §, 8–10 § ja 16–17 §

sellaisina kuin ne ovat, 5 § osittain muutettuna 8 päivänä maaliskuuta 1993 annetulla lailla (246/93) <<https://www.edilex.fi/smur/19930246>> sekä 6–6 b § ja 8 § viimeksi mainitussa laissa,

muutetaan 1 §, 3–4 §, 7 §, 13–15 §, 18 § ja 19 a–20 §,

sellaisina kuin ne ovat, 1 § osittain muutettuna 8 päivänä maaliskuuta 1993 annetulla lailla, 15 päivänä lokakuuta 1993 annetulla lailla ja 30 päivänä kesäkuuta 1995 annetuilla laeilla (246/93, 857/93, 896/95 ja 899/95), 3 ja 4 § osittain muutettuina mainitulla 8 päivänä maaliskuuta 1993 annetulla lailla, 7 ja 15 § osittain muutettuina mainitulla 15 päivänä lokakuuta 1993 annetulla lailla, 14 ja 18 § osittain muutettuina mainituilla 8 päivänä maaliskuuta 1993 ja 15 päivänä lokakuuta 1993 annetuilla laeilla, 14 a § mainitussa 8 päivänä maaliskuuta 1993 annetussa laissa sekä 19 a § mainitussa 15 päivänä lokakuuta 1993 annetussa laissa, seuraavasti:

1 §

Rahaston tehtävä

Talletuspankkien vakaan toiminnan ja tallettajien saamisten turvaamiseksi on valtion vakuusrahasto, jota tässä laissa kutsutaan rahastoksi.

Rahaston varoista voidaan myöntää lainoja erityisehdoin (tukilaina) liikepankkien ja Postipankki Oy:n vakuusrahastolle, säästöpankkien vakuusrahastolle ja osuuspankkien vakuusrahastolle tämän lain säännösten mukaisesti. Rahaston vastuulla voidaan antaa takauksia mainittujen vakuusrahastojen ottamille lainoille.

Rahaston varoista voidaan myös merkitä suomalaisen talletuspankin osakkeita ja osuuksia, antaa pankin ottamille lainoille takauksia ja myöntää muutakin rahoitustukea, jos se on tarpeellista pankin toiminnan ja rahoitusmarkkinoiden vakauden turvaamiseksi.

Rahasto voi omistaa osakkeita valtion tai rahaston määräysvallassa osakeomistuksen perusteella olevassa osakeyhtiössä, jonka tarkoituksena on valtion tai rahaston tukitoimien kohteena olevalle pankille kuuluvan tai tällaisesta pankista viranomaisen päätöksellä erotetun omaisuuden tai vastuiden ostaminen tai muu hankkiminen ja hoitaminen sekä myyminen tai muu luovuttaminen (*omaisuudenhoitoyhtiö*). Omaisuudenhoitoyhtiöllä voi olla osakeomistukseen perustuva määräysvalta toisessa samaa tarkoitusta varten olevassa osakeyhtiössä, jolloin viimeksi mainittu yhtiö on myös omaisuudenhoitoyhtiö. Rahasto voi omistaa osakkeita myös osakeyhtiössä, jonka tarkoituksena on omaisuudenhoitoyhtiön osakkeiden omistaminen, ja muussakin osakeyhtiössä, jos sitä voidaan pitää tarpeellisena pankin toiminnan ja rahoitusmarkkinoiden vakauden turvaamisen kannalta.

3 §

Rahaston hallinto

Rahasto on valtion talousarvion ulkopuolinen rahasto, jota hoitaa ministeriö.

4 §

Valtion vakuusrahaston valtuusto

Rahaston toimintaa ja pankkituen käyttöä valvoo valtion vakuusrahaston valtuusto, jonka valtioneuvoston yleisistunto asettaa eduskuntaryhmiä kuultuaan eduskunnan vaalikaudeksi. Valtuustossa on yhdeksän jäsentä. Valtuusto valitsee yhden jäsenen puheenjohtajaksi ja yhden varapuheenjohtajaksi.

Valtion vakuusrahaston valtuuston tehtävänä on:

- 1) valvoa pankkituelle asetettujen ehtojen noudattamista;
- 2) tehdä ehdotuksia myönnetyn tuen ja omaisuudenhoitoyhtiöiden toiminnan valvonnassa noudatettaviksi periaatteiksi;
- 3) vahvistaa rahaston vuotuinen talousarvio ja tilinpäätös;
- 4) tehdä ehdotus valtioneuvostolle lainan ottamisesta rahaston toimintaa varten; sekä
- 5) suorittaa muut valtioneuvoston yleisistunnon sille antamat tehtävät.

Valtion vakuusrahaston valtuuston kokoontumisesta, päätösvaltaisuudesta ja päätöksentekomenettelystä määrätään rahaston säännöissä jotka ministeriö vahvistaa.

7 §

Tilinpäätös ja tilintarkastus

Rahaston kirjanpidossa noudatetaan soveltuvin osin kirjanpitolakia **(655/73)** <<https://www.edilex.fi/smur/19730655>>. Tilintarkastuksessa noudatetaan soveltuvin osin tilintarkastuslakia **(936/94)** <<https://www.edilex.fi/smur/19940936>>. Rahaston tilikautena on kalenterivuosi.

Rahaston hallinnon ja tilien tarkastamista varten valtioneuvoston yleisistunto määrää kalenterivuodeksi kerrallaan vähintään kaksi ja enintään kuusi tilintarkastajaa, joista kahden tulee olla KHT-tilintarkastajia tai niin, että toinen on JHTT-tilintarkastaja. Tilintarkastajien palkkiot määrää ministeriö.

Rahaston tilintarkastus suoritetaan vuosittain tilivuotta seuraavan maaliskuun loppuun mennessä.

Tilintarkastajien tulee antaa valtion vakuusrahaston valtuustolle kirjallinen tarkastuskertomus, joka sisältää lausunnot tuloslaskelman ja taseen vahvistamisesta ja mahdolliset muistutukset, jotka saattavat vaikuttaa tuloslaskelman ja taseen vahvistamiseen. Tarkastuskertomus on annettava viimeistään kaksi viikkoa ennen sitä kokousta, jossa tilinpäätös esitetään vahvistettavaksi. Rahaston tilinpäätöksen vahvistaa valtuusto.

Valtiontilintarkastajilla ja valtiontaloudentarkastusvirastolla on oikeus tarkastaa rahastoa samoin kuin tämän lain mukaista tukea ja rahoitusta saaneen pankin, vakuusrahaston, omaisuudenhoitoyhtiön tai muun yhteisön taikka säätiön taloutta ja toimintaa sen selvittämiseksi, ovatko tuen ja rahoituksen saamiseksi annetut tiedot oikeat ja riittävät sekä onko tukea ja rahoitusta asianmukaisesti käytetty annettuun tarkoitukseen. Sama koskee myös sitä, jonka käyttöön saaja on edellä mainittua tukea ja rahoitusta siirtänyt. Tarkastuksessa tarvittavien tietojen saamiseksi valtiontilintarkastajilla ja tarkastusvirastolla on oikeus saada virka-apua rahoitustarkastukselta.

13 §

Lausunnon pyytäminen

Ministeriön on ennen tukilainan myöntämistä tai muusta tukitoimesta päättämistä pyydettävä lausunto Suomen Pankilta ja rahoitustarkastukselta.

14 §

Tukitoimista päättäminen

Luottolaitostoiminnasta annetun lain 62 §:n 4 momentissa ja 63 §:n 1 momentissa tarkoitettun suostumuksen antamisesta ja muista tukitoimiin liittyvistä asioista päättää ministeriö, jollei niistä päättämistä ole säädetty valtioneuvoston yleisistunnon tehtäväksi.

Ministeriö käsittelee asiat, jotka koskevat valtion edustajan määräämistä valtion tai rahaston omistamien 1 §:n 4 momentissa tarkoitettujen yhtiöiden yhtiökokouksiin ja toimiohjeiden antamista yhtiöille samoin kuin valtion etujen turvaamista sekä yhtiöitä yhteisesti koskevia hallinnointiperiaatteita.

Valtiolle ja rahastolle hankittujen 1 §:n 3 momentissa tarkoitettujen osakkeiden ja osuuksien luovuttamisesta päättää valtioneuvoston yleisistunto.

Valtioneuvoston yleisistunto päättää määräämillään ehdoilla rahaston varojen tai valtion talousarviossa myönnettyjen määrärahojen ja valtuuksien puitteissa asiat, jotka koskevat:

- 1) 1 §:n 2 ja 3 momentissa tarkoitettujen lainojen myöntämistä ja takausten antamista sekä 1 §:n 3 momentissa tarkoitettujen osakkeiden hankkimista tai 3 momentissa tarkoitettun muun rahoitustuen myöntämistä;
- 2) osakkeiden merkintää tai muuta osakkeiden hankintaa tai osakkeiden luovuttamista 1 §:n 4 momentissa tarkoitettussa yhtiössä;
- 3) 1 §:n 4 momentissa tarkoitettulle yhtiölle annettavaa lainaa, takausta yhtiön ottamille lainoille ja takuita yhtiön sitoumuksille tai yhtiön muuta rahoitustukea;
- 4) sopimuksen tekemistä 1 §:n 4 momentissa tarkoitettun yhtiön toiminnasta, toiminnan rahoittamisesta, toiminnan lopettamisesta tai tappioiden kattamisesta.

Edellä tarkoitettun päätöksen tulee pohjautua perusteltuun arvioon toimenpiteen kustannustehokkuudesta ja kansantaloudellisesta edullisuudesta.

Valtioneuvoston yleisistunto määrää valtion talousarviossa myönnettyjen valtuuksien nojalla myöntämiensä takausten, takuiden ja sitoumusten pääoman ja sopimusvelvoitteesta valtiolle aiheutuvan vastuun mukaan määräytyvän vastikkeen. Näistä takauksista tai velvoitteista ei peritä valtion lainanannosta ja valtioneuvoston päätöksen nojalla annettua lainaa. **(449/88)** <<https://www.edilex.fi/smur/19880449>> 15 §:n 1 momentissa tarkoitettua takausmaksua.

14 a §

Erityistarkastus

Ministeriön on määrättävä yksi tai useampi tarkastaja suorittamaan tukitoimien kohteena olevan tai tukea hakevan pankin erityistarkastus.

Erityistarkastusta suorittavalla on samat oikeudet tietojen saantiin kuin rahoitustarkastuksella tai sen edustajalla rahoitustarkastuslain **(503/93)** <<https://www.edilex.fi/smur/19930503>> mukaisesti.

15 §

Lainanotto

Rahastolle voidaan ottaa lainaa, jos sen omat varat eivät riitä tarvittavien tukilainojen myöntämiseen tai muihin tämän lain mukaisiin tukitoimiin. Rahastolle otetun lainan määrä saa olla samanaikaisesti rahaston omien varojen ja sen antamien takausten ja takuiden kanssa enintään 20 000 miljoonaa markkaa. Ulkomaan rahan määräisen lainan vasta-arvo lasketaan lainaa otettaessa voimassa olleen Suomen Pankin asianomaiselle valuutalle noteeraaman keskikurssin mukaan. Lainanotosta rahastolle ja lainoihin liittyvästä koron- ja valuutanvaihtosopimuksista päättää valtioneuvoston yleisistunto, joka voi määräämissään rajoissa antaa lainanotosta ja siihen liittyvistä koron- ja valuutanvaihtosopimuksista päättämisen ministeriön tehtäväksi. Lainat, lyhytaikaisia lainoja lukuun ottamatta otetaan valtion nimissä.

Jos rahaston varat eivät riitä sen ottamien lainojen ja niiden korkojen ja lainoista maksettavien muiden menojen suorittamiseen tai rahaston takausvelvoitteiden täyttämiseen, suoritetaan puuttuva määrä valtion talousarvioon otettavasta määrärahasta.

Jollei eduskunta ole valtion talousarvion käsittelyn yhteydessä muuta päättänyt, rahaston on tuloutettava 2 momentin nojalla myönnettyt varat takaisin valtiolle valtioneuvoston yleisistunnon päättämällä tavalla.

18 §

Salassapitovelvollisuus

Suomen Pankilla, rahoitustarkastuksella ja tukitoimien kohteena olevalla pankilla on sen estämättä, mitä muualla laissa on säädetty salassapitovelvollisuudesta, velvollisuus antaa ministeriössä rahaston tehtäviä hoitaville virkamiehille, rahaston tilintarkastajille ja valtion vakuusrahaston valtuustolle sellaisia tietoja, jotka ovat tarpeen tämän lain mukaisten tehtävien hoitamiseen.

Valtion vakuusrahaston valtuuston jäsen, tilintarkastaja, sekä rahaston tehtäviä hoitava ministeriön virkamies taikka näiden toimeksiannosta tehtävää suorittava henkilö ovat velvollisia pitämään salassa, mitä he ovat tehtävissään saaneet tietää pankin, sen asiakkaan tai jonkin muun taloudellisesta asemasta tai yksityisen henkilökohtaisia oloja koskevasta seikasta taikka liike- tai ammattisalaisuudesta, jollei se, jonka hyväksi salassapitovelvollisuus on säädetty, anna suostumustaan sen ilmaisemiseen.

Edellä 1 momentissa tarkoitettuja tietoja on oikeus antaa valtioneuvoston yleisistunnolle sen käsitellessä pankkien tukitoimia, valtiontilintarkastajille ja valtiontalouden tarkastusvirastolle sekä syyttäjä- ja esitutkintaviranomaiselle rikoksen selvittämiseksi ja muulle viranomaiselle, jolla on lain nojalla oikeus saada sellaisia tietoja.

19 a §

Yhtiöitä koskevat eräät säännökset

OmaisuuDENHOIToyhtiön tai muun 1 §:n 4 momentissa tarkoitettun yhtiön tai niiden omistaman yhtiön osakkeisiin ei sovelleta valtion talousarviosta annetun lain **(423/88)** <<https://www.edilex.fi/smur/19880423>> 24 §:n 1 momenttia eikä lakia valtion osakasvallan käytöstä eräissä taloudellista toimintaa harjoittavissa osakeyhtiöissä **(740/91)** <<https://www.edilex.fi/smur/19910740>>.

OmaisuuDENHOIToyhtiöön sovelletaan osakeyhtiöistä voimassa olevan lainsäädännön lisäksi, mitä säädetään luottolaitostoiminnasta annetun lain **(1607/93)** <<https://www.edilex.fi/smur/19931607>> 10 luvussa asiakkaansuojasta, 94 §:ssä salassapitovelvollisuudesta ja 100 §:ssä salassapitovelvollisuuden rikkomisesta ja rahoitustarkastuslain **(503/93)** <<https://www.edilex.fi/smur/19930503>> 23 §:ssä uhkasakosta.

Asiakkaansuojasäännösten ja salassapitovelvollisuudesta annettujen säännösten noudattamista valvoo rahoitustarkastus, jolla on näitä säännöksiä koskevissa asioissa tarkastus- ja tiedonsaantioikeus siten kuin rahoitustarkastuslain 11 §:ssä säädetään.

20 §

Voimaantulo

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 1996.

Valtion vakuusrahastosta annetun lain **(379/92)** <<https://www.edilex.fi/smur/19920379>> 1 §:n mukaisesti rahastoon kuuluneilta talletuspankeilta peritään 9 §:n mukainen maksu lain voimaantuloon asti.

Rahaston hallintoneuvosto, johtokunta sekä rahaston virat ja palvelussuhteet lakkaavat tämän lain tullessa voimaan ilman eri toimenpiteitä.

Vakuusrahastosta siirtyvien tehtävien hoitamista varten valtiovarainministeriöön perustettu virka voidaan ensimmäisellä kerralla täyttää haettavaksi julistamatta, jos virkaan nimitetään kyseisiä tehtäviä vakuusrahastossa hoitanut henkilö.

Rahaston tekemät sopimukset ja sen nimissä olevat velvoitteet ja oikeudet jäävät voimaan ja niistä vastaa ensisijaisesti rahasto ja toissijaisesti valtio.

Lain 7 §:n 1 momentista poiketen rahasto tekee tämän lain voimaan tullessa tilinpäätöksen. Tilinpäätökseen ja sitä koskevaan tilintarkastukseen sovelletaan valtion vakuusrahastosta annetun lain 3, 4, 5 ja 7 §:n säännöksiä sellaisina kuin ne olivat voimassa ennen tämän lain voimaantuloa.

Tämän lain täytäntöönpanemiseksi voidaan ryhtyä toimenpiteisiin jo ennen sen voimaantuloa.

2.

Laki luottolaitostoiminnasta annetun lain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan luottolaitostoiminnasta 30 päivänä joulukuuta 1993 annetun lain **(1607/93)** <<https://www.edilex.fi/smur/19931607>> 57 §:n 1 momentti, 62 § ja 63 §:n 1 momentti, näistä 57 §:n 1 momentti sellaisena kuin se on 30 päivänä heinäkuuta 1995 annetussa laissa **(897/95)** <<https://www.edilex.fi/smur/19950897>>, seuraavasti:

57 §

Vakuusrahaston hallinto

Jos vakuusrahastolle on myönnetty tukilainaa tai muuta valtion vakuusrahastosta annetussa laissa **(379/92)** <<https://www.edilex.fi/smur/19920379>> tarkoitettua tukea tai vastaavaa tukea valtion talousarviossa olevien valtuuksien nojalla, valtiovarainministeriöllä on oikeus nimetä valtuuskuntaan ja hallitukseen valtiota ja valtion vakuusrahastoa edustava jäsen.

62 §

Lainojen myöntäminen

Vakuusrahaston varoista voidaan antaa avustuslainoja tai avustuksia rahastoon kuuluvalla talletuspankille, joka on joutunut sellaisiin taloudellisiin vaikeuksiin, että avustuslainan tai avustuksen myöntäminen on sen toiminnan turvaamiseksi tarpeellista. Vakuusrahasto voi antaa

myös takauksia vakuusrahastoon kuuluvan talletuspankin ottamille lainoille. Vakuusrahasto voi rahoitustarkastuksen luvalla tehdä pankkiin myös 36 §:n mukaisen pääomasijoituksen. Jos vakuusrahastolla on tukilaina valtion vakuusrahastosta annetun lain nojalla tai jos vakuusrahaston ottamalla lainalla on valtion tai valtion vakuusrahaston takaus, voidaan avustuslainoja, avustuksia tai takauksia antaa sekä pääomasijoituksia tehdä vain valtiovarainministeriön hyväksymissä rajoissa.

Vakuusrahasto voi päättää rahaston varojen luovuttamisesta valtion vakuusrahastolle käytettäväksi suomalaisen talletuspankin valtion vakuusrahastosta annetun lain **(379/92)** <<https://www.edilex.fi/smur/19920379>> 1 §:n mukaisiin tukitoimiin.

Jos 1 momentissa tarkoitettu pankki sulautuu toiseen pankkiin, avustuslaina tai avustus voidaan antaa myös vastaanottavalle pankille.

Jos vakuusrahastolle on myönnetty 1 momentissa tarkoitettua tukilainaa, avustuslainan tai avustuksen myöntämiseen pankille näistä lainavaroista on saatava valtiovarainministeriön suostumus.

63 §

Avustuslainan takaisin perimisestä luopuminen

Vakuusrahaston valtuuskunnalla on hallituksen esityksestä oikeus kokonaan tai osittain luopua avustuslainan takaisin perimisestä, jos takaisin periminen on kohtuutonta avustuslainan saaneelle talletuspankille. Jos vakuusrahastolle on myönnetty 62 §:n 1 momentissa tarkoitettua tukilainaa, luopumiseen on saatava valtiovarainministeriön suostumus.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 1996.

Helsingissä 8 päivänä maaliskuuta 1996

Tasavallan Presidentti
MARTTI AHTISAARI

Ministeri
Arja Alho